

Lausunto

18.01.2022

Asia: VN/26756/2021

Hallituksen esitys sote-uudistuksen liittyvän lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1) Potilastietojen käsittely Uudellamaalla

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi voimaanpanolakiin uusi 64 a § väliaikaisesta oikeudesta saada ja käyttää toisen palvelunantajan potilastietoja hoidon edellyttämässä laajuudessa Uudenmaan maakunnassa, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista.

Esityksen sisältämä tilapäinen tiedonsaantioikeus nykyisen lainsäädännön mukaisesti vastaa välittömään tarpeeseen turvata alueellisten hoitokäytäntöjen jatkuvuus tilanteessa, jossa nopeisiin muutoksiin ei ole mahdollisuutta sen enempää sote-uudistuksen täystyöllistämällä ICT-järjestelmätoimittajilla kuin myöskään palvelutuotannolla, jossa koronan äärimmäinen kuormitus vaatii tehtävien priorisointia. Ehdotus antaa lisää aikaa pitkäaikaisen ratkaisumallin luomiseen osana tiedonhallintasäädösten lainsäädännön kokonaisuudistusta. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue korostaa kuitenkin toimivan pysyväisratkaisun rakentamisen vaativan läheistä yhteistyötä toimijoiden kanssa.

Ehdotetun 64§ a:n sisältämä vaatimus käytännössä kaikkien asiakkaiden ja potilaiden uudesta informoinnista on kuitenkin raskas ja haastava toteuttaa varsinkin tilanteessa, jossa nykytilaan ei tapahdu käytännössä muutoksia. Kohdassa 4.2.1.1 mainittu ICT-muutosrahoitus on muutenkin riittämätön sote-uudistuksen välttämättömiin kustannuksiin, eikä sitä ole käytettävissä ehdotuksen toteuttamiseen.

Lisäksi esitetyn lainkohdan 64 a § 3 momentissa säädetty selvitysvelvollisuus on tarpeeton erillinen velvoite rekisterinpitäjän yleisten tietosuojasääntelyn mukaisten velvoitteiden rinnalla.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on esityksen sisältämistä perusteluista osin eri mieltä. Kohdassa 2.1.3 (s 8) todetaan, että Kanta-palvelut kykenisivät tuottamaan riittävät ja reaaliaikaiset tiedot Uudellamaalla. Tämä ei vastaa todellista tilannetta. Kanta ei ole nykymuodossaan operatiivinen hoidon ratkaisu, eikä sinne siirry kaikkia hoitotapahtumiin liittyviä aineistoja. Ratkaisu toki kehittyä jatkuvasti, mutta nykytilassa sitä ei voida pitää riittävänä tiedonsiirtoväylänä PTH/ESH -akselilla.

Vastaavasti alueellisia tietoaltaita toteutetaan niin Uudellamaalla kuin muuallakin Suomessa erityisesti sote-uudistuksen yhteydessä vastaamaan hyvinvointialueiden sirpaloituneiden järjestelmien haasteeseen. Useilla hyvinvointialueilla ei ole järjestämismuutosten alkaessa (tai useisiin vuosiin sen jälkeen) yhtenäistä asiakas- ja potilastietojärjestelmäkantaa, vaan kattavat asiakastiedot on tuotava alueellisesti tarjolle erillisratkaisuin. Nämä myös mahdollistavat anonymisoidut versiot tiedosta tiedollajohtamisen ja toisiokäytön tarpeisiin kansallisten ratkaisujen lisäksi.

Terveystietolain 9§ kumoamiseen liittyvistä haasteista on lausuttu runsaastikin eduskunnan valiokuntakäsittelyissä ja toisin kuten kohdassa 4.1.1 todetaan, valiokunnissa on nimenomaisesti korostettu toimivan lopputuloksen tärkeyttä. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysvaliokunta lausuu mietinnössään 16/2021 että "Valiokunta pitää tärkeänä varmistaa, ettei tiedon integraatio käytännössä vaarannu Uudellamaalla ja käsittelee Uudenmaan hyvinvointialueita koskevan rekisterinpitoasian kyseisen esityksen yhteydessä".

2) Kuntien mahdollisuus myydä tukipalveluja hyvinvointialueelle

Hallituksen esityksessä todetaan (69 a §), että hyvinvointialue voi ostaa kunnalta ja kunta myydä tukipalveluja hyvinvointialueelle vuoden 2023 loppuun saakka, jos hankinta alittaa julkisesta hankinnoista annetun lain 26 §:ssä tarkoitetut EU-kynnysarvot. Länsi Uudenmaan hyvinvointialue pitää tärkeänä, että tukipalvelujen hankintaan kunnilta tulisi siirtymäaika. Hyvinvointialue tukee Kuntaliiton tapaan sitä, että siirtymäaika olisi pidempi, jatkuen vähintään vuoden 2024 loppuun saakka. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää ehdottoman tärkeänä, että EU kynnysarvo rajaus poistettaisiin esityksestä. Raja käytännössä estää suurelta hyvinvointialueelta suurimman osan kriittisistä tukipalvelujen siirtymäkauden hankinnoista, joita esityksellä halutaan tukea.

3) Väliaikaisen toimielimen oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja

Voimaanpanolain 13 §:ssä säädetään hyvinvointialueen oikeudesta salassapitosäädösten estämättä saada alueen toimijoilta hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelun edellyttämät välttämättömät tiedot.

Länsi-Uusimaan hyvinvointialueen väliaikainen toimielin viittaa Kuntaliiton lausuntoon.

4) Ensihoitokeskuksen tehtävät lääkärihelikopteritoimintaan liittyen

Länsi-Uusimaan hyvinvointialueen väliaikainen toimielimellä ei ole muutoksiin lausuttavaa. Ensihoitokeskuksen tehtäviin koskien lääkärihelikopteritoimintaa esitetty tarkennus yhteistyöalueen ensihoitokeskuksen tehtävästä vastata lääkärihelikoptereiden lääketieteellisestä toiminnasta yhteistyöalueella ja toiminnan sovittamisesta muiden ensihoitokeskusten kanssa valtakunnallisesti yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, on tarkoituksenmukainen tarkennus.

5) Muut esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset

Asiakirjojen siirto ja valtionavustuksien takaisinperintä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa ehdotettuja muutoksia. Voimaanpanolain 68 §:n mukaan kunnan, kuntayhtymän tai sopimuspalokunnan omistaman sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen rakennuksen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai perusparantamista varten myönnetyn valtionavustuksen takaisinperintää koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos rakennuksen omistus tai hallinta luovutetaan, käyttötarkoitus muutetaan tai rakennus tai sen osa poistetaan käytöstä 1 päivänä tammikuuta 2023 tai sen jälkeen uudistuksen toimeenpanosta johtuen.

Pelastustoimessa merkittävä osa valtionavustuksista kohdistuu kalustoon ja muuhun irtaimeen omaisuuteen. Valtionavustusten takaisinperinnän luopumisen laajentaminen irtaimeen omaisuuteen on siten edellisen perusteella tarkoituksenmukainen muutos hyvinvointialueen näkökulmasta.

Voimaanpanolain 64 §:n mukaan kunnan järjestämisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneet asiakas- ja potilasasiakirjat ja niihin liittyvät hallinnolliset asiakirjat sekä kunnan hallinnassa olevat yksityisiltä palveluntuottajilta siirtyneet asiakas- ja potilasasiakirjat siirtyvät sen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueeseen kunta kuuluu. Pykälän sanamuodon mukaan se koskee vain sosiaali- ja terveystoimen asiakirjoja.

Vastaavasti myös pelastustoimen asiakirjojen tulisi siirtyä hyvinvointialueille. Siten asiakirjojen siirron ulottaminen koskemaan pelastustoimea on tarkoituksenmukainen muutos hyvinvointialueen näkökulmasta.

Ympäristöterveydenhuollon siirtoon liittyvä säädös.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että toimeenpanolain 65 §:n 4 momenttia muutetaan tekemällä momenttiin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan rahoitukseen ja virkaeläinlääkärin asemaan liittyvät täsmennykset. Lakiesityksen täsmennys on kannatettava, sillä siinä selkeytetään hyvinvointialueelle siirtyvien ympäristöterveydenhuollon tehtävien osalta valvonnan rahoitusta sekä virkaeläinlääkärien asemaa. Hyvinvointialueen rinnastaminen lakiesityksessä kirjatulla tavalla kuntaan vähentää hallinnollista taakkaa kyseisillä alueilla.

Flinck Riitta
Espoon kaupunki - Länsi-uusimaan hyvinvointialueen väliaikainen
valmistelutoimielin